

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W WARSZAWIE

LWA.410.5.2.2024

Pani
Jolanta Itrich-Drabarek
p.o. Dyrektora
Sieć Badawcza Łukasiewicz -
Warszawski Instytut Technologiczny
ul. Duchnicka 3
01-796 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/023 Funkcjonowanie Sieci Badawczej Łukasiewicz

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sieć Badawcza Łukasiewicz - Warszawski Instytut Technologiczny, ul. Duchnicka 3, 01-796 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Maria Itrich-Drabarek, p.o. Dyrektora, od 4 czerwca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Marcin Mateusz Kruk, Dyrektor, od 1 stycznia 2023 r. do 4 czerwca 2024 r. ¹
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań ustawowych przez Instytut Sieci. 2. Gospodarka finansowa Instytutu Sieci.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024 (I półrocze)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Piotr Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/50/2024 z 15.04.2024 r. 2. Mariusz Malewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/66/2024 z 24.04.2024 r.

(akta kontroli tom I str. 1-19)

¹ Przed połączeniem instytutów: Mateusz Kruk, Dyrektor Sieci Badawczej Łukasiewicz - Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego - od 1 kwietnia 2020 r. do 31 grudnia 2022 r., Zbigniew Starczewski, Dyrektor - od 29 września 2017 r. do 31 marca 2020 r.; Marcin Mateusz Kruk, p.o. Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz Instytut Mechaniki Precyzyjnej - od 1 kwietnia 2022 r., a następnie Dyrektor od 2 października 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., Anna Ostapczuk, Dyrektor - od 23 marca 2022 r. do 31 marca 2022 r. oraz Tomasz Babul, Dyrektor - od 1 marca 2013 r. do 22 marca 2020 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą Sieć Badawcza Łukasiewicz – Warszawski Instytut Technologiczny⁴, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o sieci Badawczej Łukasiewicz⁵, realizował projekty badawcze oraz prowadził inną działalność na podstawie art. 4 tej ustawy. Rzetelnie i terminowo przygotował plany działalności, sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności. Natomiast roczne plany finansowe WIT przygotował zgodnie z wytycznymi Prezesa Centrum Łukasiewicz, bez wyodrębnienia wszystkich elementów wymaganych art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ. Opracowane przez Rady Instytutów perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej były spójne z kierunkami działalności Sieci Łukasiewicz. Instytut organizował lub współorganizował konferencje międzynarodowe, wydarzenia matchmakingowe oraz seminaria i warsztaty. Prawidłowo wydatkował otrzymane w ramach subwencji w 2021 r. środki finansowe na rozwój infrastruktury naukowo-badawczej. W jednym przypadku, w związku z przerwaniem prac nad projektem, Instytut nie podjął wystarczających czynności zmierzających do wyegzekwowania od dłużnika należności w kwocie 639 816,85 zł. Dodatkowo wypłacił nienależne świadczenia trzem członkom Rady IMBiGS w łącznej kwocie 1200 zł.

WIT zrealizował przychody zgodnie z przyjętymi planami, a środki z funduszu rozwoju i nagród wydatkował zgodnie z przeznaczeniem. Wypłaty wynagrodzeń oraz nagród dla dyrektora, jego zastępców oraz głównego księgowego dokonywane były zgodnie z uregulowaniami prawnymi, przy uwzględnieniu zaleceń pokontrolnych Prezesa Centrum Łukasiewicz, poza trzema przypadkami nienależnego wypłacenia świadczeń z tytułu odwołania i wypowiedzenia umowy o zarządzanie na kwotę łączną 156 251,51 zł.

Zawarcie objętych badaniem umów cywilnoprawnych było działaniem celowym i gospodarnym. Zakupy usług zewnętrznych, objętych badaniem, przeprowadzono zgodnie z zapotrzebowaniem i obowiązującymi uregulowaniami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Realizacja zadań ustawowych przez Instytut Sieci

1.1 Sieć Badawcza Łukasiewicz – Warszawski Instytut Technologiczny utworzony został 1 stycznia 2023 r.⁷ z połączenia dwóch instytutów wchodzących w skład Sieci Badawczej Łukasiewicz, tj.: Sieci Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie oraz Sieci Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechaniki Precyzyjnej w Warszawie. Połączenie instytutów Sieci nastąpiło w sposób określony w art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy SBŁ, tj. poprzez włączenie Sieci Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechaniki Precyzyjnej do Sieci Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie.

(akta kontroli tom I str. 73-177)

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Przed 1 stycznia 2023 r. Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie (IMBiGS) oraz Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Mechaniki Precyzyjnej w Warszawie (IMP), zwane dalej: WIT lub Instytut.

⁵ Dz.U. z 2024 poz. 925. Dalej także: ustawa SBŁ.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Uchwała nr 11/2022 Rady Centrum Łukasiewicz z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie połączenia: Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego w Warszawie oraz Sieci Badawcza Łukasiewicz - Instytutu Mechaniki Precyzyjnej.

W okresie objętym kontrolą (lata 2019-2024) w IMBiGS, IMP oraz WIT⁸ zostały sporządzone plany finansowe, plany działalności, sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności.

(akta kontroli tom I str. 178-179)

W planach finansowych na lata 2020-2024 IMBiG, IMP oraz WIT zgodnie z art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ, wyodrębniono: przychody z działalności, subwencję przyznaną przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, dotacje celowe przyznane przez Prezesa oraz koszty. Nie wyodrębniano natomiast pozostałych elementów wskazanych w ww. przepisie (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom IV str. 30-225)

W latach 2019-2024 Instytuty terminowo przekazały Prezesowi Centrum Łukasiewicz projekty rocznych planów finansowych (art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. b ustawy SBŁ) oraz roczne sprawozdania finansowe (art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. d tej ustawy). Ww. dokumenty zostały zatwierdzone przez Prezesa Centrum Łukasiewicz.

W latach 2019-2024 zostały dotrzymane przez IMBiGS, IMP oraz WIT terminy przekazania do zatwierdzenia Prezesowi projektów rocznych planów działalności na rok następny (art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. ww. ustawy) oraz sprawozdań z działalności (art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. c ww. ustawy)⁹. Przedmiotowe dokumenty zostały zatwierdzone przez Prezesa Centrum Łukasiewicz.

(akta kontroli tom I str. 178-179)

1.2 W okresie objętym kontrolą, stosownymi uchwałami Rady Instytutu, określono w IMBiG, IMP oraz WIT perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej – zgodnie z art. 26 pkt 1 ustawy SBŁ. W IMBiGS¹⁰ przyjęto następujące kierunki: zrównoważoną gospodarkę surowcami i wyrobami, maszyny robocze i automatyzacja procesów produkcyjnych, konstrukcje tymczasowe; w IMP¹¹: obróbka cieplna i cieplno-chemiczna, powłoki funkcjonalne, korozja i technologie antykorozyjne, wyroby medyczne i bezpieczeństwo mienia; w WIT¹²: nowe technologie w budownictwie, obróbka metali i stopów oraz powłok ochronnych, technologie galwanotechniczne, maszyny robocze i automatyzacja produkcji.

(akta kontroli tom II str. 500-503)

Ww. kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej były spójne z kierunkami działalności Sieci. Plany działalności danego instytutu na poszczególne lata uwzględniały cele zawarte w perspektywicznych kierunkach działalności badawczej i wdrożeniowej.

(akta kontroli tom I str. 180-181, 194-195, 220, 240-241, 261, 288-289, 311, 345)

W okresie objętym kontrolą perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej IMBiGS i IMP uległy modyfikacji z uwagi na ich połączenie i utworzenie WIT. Perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej nie zawierały celów sformułowanych w odniesieniu do każdego rodzaju działalności statutowej (w tym wdrożeniowej), okresu ich obowiązywania. Dokumenty te nie określały ryzyka osiągnięcia celów, nakładów, czasu realizacji poszczególnych celów oraz sposobu ich realizacji (np. podział na etapy, zadania). W dokumentach tych nie wyznaczono

⁸ Dalej także Instytuty.

⁹ Na podstawie art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. a ustawy SBŁ sprawozdania z działalności za lata 2019-2022 w terminie do 28 lutego, a sprawozdanie za 2023 r. do 31 marca.

¹⁰ Uchwała Nr 8/2020 Rady w IMBiGS z dnia 30 czerwca 2020 r.

¹¹ Uchwała Nr 5/2022/X Rady w IMP z dnia 2 czerwca 2022 r.

¹² Uchwała Nr 22/2023 Rady z dnia 14 grudnia 2023 r.

osoby bądź komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację i monitorowanie poszczególnych celów.

(akta kontroli tom II str. 511-517)

W badanym okresie wynagrodzenie za udział członków Rady IMBiGS w posiedzeniach Rady Instytutu wyniosło łącznie 65 200 zł. Trzech członków Rady Instytutu, niebędących pracownikami IMBiGS, otrzymało więcej niż 400 zł za jedno jej posiedzenie (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom II str. 539-595)

1.3 W latach 2019-2024 (I kwartał):

- liczba realizowanych projektów badawczych w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych wyniosła 199¹³, w tym w ramach celu sieci 191¹⁴, poza działalnością podstawową – osiem¹⁵. Łączna liczba projektów zrealizowanych zgodnie z założeniami (umowami) – 197¹⁶;
- całkowita wartość realizowanych projektów w ramach celu sieci wyniosła – 48 143,6 tys. zł, z czego wysokość dofinansowania ze środków publicznych (krajowych i zagranicznych) wyniosła – 44 652,4 tys. zł, co stanowiło 92,7% pozyskanych środków;
- wartość realizowanych projektów poza działalnością podstawową (art. 4 pkt 1 ustawy SBŁ) wyniosła – 4 520,9 tys. zł (z dofinansowaniem na poziomie 100% ze środków krajowych i zagranicznych).

(akta kontroli tom II str. 596-598)

W Instytutach systematycznie malała liczba:

- realizowanych projektów B+R: w 2019 było ich 55, w 2023 r. w WIT – 27 (w I półroczu 2024 r. – 20);
- publikacji: w 2019 r. było ich 85, w 2023 r. – 8, (w I półroczu 2024 r. – 1);
- pracowników uczestniczących z wystąpieniem w konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne: w 2019 r. było ich 45, w 2023 r. – 6 (w I półroczu 2024 r. – 7);
- nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowanie B+R: w 2019 r. było ich 14, w 2023 r. – 1 (w I półroczu 2024 r. – 0);
- opatentowanych wynalazków: w 2019 r. było ich 4, w 2023 r. – 0.

(akta kontroli tom II str. 598-600)

Zastępca Dyrektora ds. Badawczych i Komercjalizacji wyjaśnił m.in., że tendencja spadkowa odnośnie:

- realizowanych projektów wynikała z pandemii COVID-19 (lata 2020-2022), decyzji o zaangażowaniu się w wysokobudżetowe projekty przy jednoczesnej, rezygnacji z udziału w projektach o niskim budżecie; braku szczegółowych wytycznych w odniesieniu do przedmiotu raportowania do Kokpitu – Projekty B+R¹⁷;

¹³ 2019 r. – 55, 2020 r. – 29, 2021 r. – 36, 2022 r. – 32, 2023 r. – 27, 2024 (I pół.) – 20. Liczba uwzględnia projekty realizowane dłużej niż jeden rok w każdym roku ich realizacji jako jeden projekt.

¹⁴ 2019 r. – 53, 2020 r. – 27, 2021 r. – 34, 2022 r. – 30, 2023 r. – 27, 2024 r. (I półrocze) – 20. Liczba uwzględnia projekty realizowane dłużej niż jeden rok w każdym roku ich realizacji jako jeden projekt.

¹⁵ 2019 r. – 2, 2020 r. – 2, 2021 r. – 2, 2022 r. – 2. Liczba uwzględnia projekty realizowane dłużej niż jeden rok w każdym roku ich realizacji jako jeden projekt.

¹⁶ 2019 r. – 53, 2020 r. – 27, 2021 r. – 33, 2022 r. – 29, 2023 r. – 27, 2024 r. (I półrocze) – 20. Liczba uwzględnia projekty realizowane dłużej niż jeden rok w każdym roku ich realizacji jako jeden projekt.

¹⁷ Do Kokpitu (aplikacja Centrum Łukasiewicz) od 2020 r. wraz z danymi archiwalnymi za 2019 r. raportowane były prace nie mające charakteru typowych projektów B+R, tzn.: zlecenia na usługi badawcze, prace przygotowawcze i przedprojektowe, prace podnoszące efektywność funkcjonowania laboratoriów badawczych.

- liczby publikacji wynikała z braku jasnych wytycznych co do rodzaju publikacji jakie powinny znaleźć się w przesyłanych zestawieniach¹⁸; wprowadzenia przez Centrum Łukasiewicz wytycznych odnośnie rodzaju publikacji, które powinny być raportowane¹⁹; bardzo długiego okresu publikacji w czasopismach z listy TOP10 Scopus – nawet do jednego roku;
- liczby pracowników uczestniczących z wystąpieniem w konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne – z uwagi na wysokie koszty udziału w tych konferencjach skupiono się na eventach mogących przynieść najbardziej realne efekty w postaci kontaktów ze środowiskiem w obszarach działalności Instytutu; ograniczenia budżetowe;
- liczba nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowanie B+R wynikała z braku realnych efektów wynikających z uczestnictwa w konkursach umożliwiających uzyskanie nagród i wyróżnień; wysokich kosztów udziału w konkursach;
- liczby opatentowanych wynalazków wynikała z ograniczonej ilości rozwiązań technologicznych i produktowych kwalifikujących się do ochrony patentowej; długotrwałego procesu od złożenia do przyznania patentu 3-4 lata.

(akta kontroli tom II str. 547-549)

W przypadku jednego projektu pn. „Prace badawcze nad innowacyjnym materiałem termoizolacyjnym oraz technologią jego produkcji” (PERLIBLOK), realizowanego w ramach konsorcjum²⁰ przerwano prace nad jego realizacją²¹. Przerwanie projektu nastąpiło w wyniku wypowiedzenia EUROHUT Sp. z o.o. (liderowi) przez Instytut (partnera), umowy konsorcjum, z uwagi na brak możliwości kontaktu i współpracy Instytutu z liderem oraz fakt nieotrzymania przez Instytut, należności w wysokości 639 816,85 zł²² z tytułu realizowanego projektu. Do dnia zakończenia kontroli ww. należność nie została uregulowana (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom II str. 674, tom VI str. 387-432, 451-468)

W latach 2019-2022 w IMP oraz w IMBiGS a następnie w WIT (I kwartał 2024 r.) nie dokonano sprzedaży wyników działalności naukowej lub know-how związanej z tymi wynikami. Żaden z uzyskanych patentów, wzorów użytkowych i przemysłowych nie został skomercjalizowany.

Zastępca Dyrektora ds. Badawczych i Komercjalizacji wyjaśnił, że główne powody tego stanu rzeczy to: brak wyceny dla opracowanych technologii, produktów; zmieniające się warunki rynkowe (np. wzrost ceny mediów, zalew rynku polskiego przez chińskie produkty itd.); trudności w uzgodnieniu treści umów licencyjnych, najmu, dzierżawy itp.; pandemia; mała konkurencyjność cenowa.

Ponadto wskazał, że pojęcie sprzedaży wyników działalności naukowej lub know-how związanej z tymi wynikami miało szerszy zakres i po wprowadzeniu Wytycznych Prezesa Centrum Łukasiewicz nr 2/2023 dotyczących zasad kwalifikacji przychodów przez Instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz znaczna część przychodów została zakwalifikowana do sprzedaży komercyjnej. Do przychodów z komercjalizacji zaliczano, oprócz przychodów z komercjalizacji pośredniej, bezpośredniej i wdrożeń własnych, także przychody z badań wykonywanych przez akredytowane laboratoria na potrzeby projektów B+R oraz działań certyfikacyjnych. Wprowadzenie przez Prezesa Centrum w 2023 r. nowych wytycznych w zakresie komercjalizacji spowodowało, że do przychodów tego rodzaju można było zaliczyć tylko przychody

¹⁸ Do 2019 r. znaczna część artykułów była publikowana w czasopismach branżowych, które nie figurowały na liście czasopism punktowanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, nie posiadały współczynnika wpływu (Impact Factor) oraz nie były indeksowane w bazach Scopus czy Web of Science.

¹⁹ Tylko publikacje z listy TOP10 Scopus o liczbie pkt. = 140-200.

²⁰ Liderem konsorcjum był EUROHUT Sp. z o. o., partnerem IMBiGS.

²¹ Projekt realizowany był od 2019 r. w konsorcjum przemysłowym, współfinansowanym ze środków NCBR.

²² Wynikającej z wniosku o płatność za okres 01.05.2021 -14.12.2021. Przedmiotowej kwoty 639 816,85 zł Instytut nie otrzymał do dnia zakończenia kontroli NIK.

osiągnięte w wyniku komercjalizacji pośredniej, bezpośredniej lub wdrożeń własnych. W 2023 r. osiągnięto przychody z komercjalizacji w wysokości 559,41 tys. zł, na które składały się przychody z tzw. wdrożeń własnych, wg wytycznych nr 1/2023 i nr 2/2023 Prezesa Centrum Łukasiewicz, które od 2023 r. zobowiązały Instytut do klasyfikacji przychodów, w tym z komercjalizacji. Zgodnie z wyjaśnieniami zastępcy dyrektora, Instytut w latach 2019-2022 oraz I kwartał 2024 r. nie uzyskał przychodów z komercjalizacji, w rozumieniu wytycznych nr 2/2023 Prezesa Centrum Łukasiewicz.

(akta kontroli tom I str. 456-457, tom II str. 606-618)

W IMP oraz IMBiGS w latach 2019-2022, a następnie w WIT od 1 stycznia 2023 r.²³ nie dokonano komercjalizacji pośredniej poprzez tworzenie spółek kapitałowych, a także obejmowanie lub nabywanie akcji lub udziałów w takich spółkach w celu wdrożenia lub przygotowania do wdrożenia wyników działalności naukowej lub know-how, związanego z tymi wynikami. Do głównych powodów tego stanu rzeczy Zastępca Dyrektora ds. Badawczych i Komercjalizacji zaliczył: zbyt niski poziom potencjału rynkowego opracowanych rozwiązań dla, utworzenia spółki kapitałowej (start-up); wysokie nakłady inwestycyjne związane z komercjalizacją, przewyższające możliwości Instytutu; brak doświadczenia w zakresie tworzenia spółek kapitałowych; brak uregulowań wewnętrznych w tym zakresie; braki kadrowe i kompetencyjne.

W IMBiGS w latach 2019-2021, a w IMP w latach 2019-2020 nie realizowano projektów w ramach współpracy międzynarodowej w zakresie B+R oraz komercjalizacji.

Zastępca Dyrektora ds. Badawczych i Komercjalizacji wyjaśnił, że do powodów ww. stanu rzeczy można m.in. zaliczyć: pandemię Covid-19 (brak możliwości spotkań stacjonarnych z partnerami zagranicznymi w celu uzgodnienia tematyki i zakresu prac w ramach przygotowywanych wspólnych aplikacji projektowych); nieuzyskanie dofinansowania na realizację projektów; dużą rotację kadrową wśród pracowników pionu badawczego; niskie kwalifikacje w zakresie możliwości koordynowania projektów międzynarodowych; konieczność dostosowania pracy do priorytetów i nowej formuły działania wynikającej z powołania w kwietniu 2019 r. Sieci Badawczej Łukasiewicz.

(akta kontroli tom II str. 603-624)

W 2022 r. w IMBiGS realizowano jeden projekt²⁴, w IMP w latach 2021-2022 – dwa projekty²⁵. W 2023 r.²⁶ kontynuowano realizację trzech projektów (z których jeden zakończono w maju 2023 r.) oraz rozpoczęto realizację trzech nowych projektów (z których jeden zakończono 31 grudnia 2023 r.). W I kw. 2024 r. kontynuowano realizację czterech projektów.

(akta kontroli tom II str. 619-624)

²³ Stan na I kwartał 2024 r.

²⁴ „FP4 Rail4EARTH - Sustainable and green rail system”. Projekt realizowany w ramach HORIZON-ER-JU2022-FA4-01 mający na celu przyspieszenie rozwoju i innowacyjności technologii i rozwiązań operacyjnych w branży kolejowej. Termin zakończenia według projektu - 30 listopada 2025 r., zakładany efekt końcowy: raport dot. opisu propozycji nowych materiałów budowlanych na bazie surowców wtórnych.

²⁵ Cold formable Magnesium alloy combined with forming stable anti corrosion powder coating” (kształtowanie na zimno stopu magnezu i wytworzenie stabilnej w warunkach odkształcenia antykorozyjnej powłoki proszkowej). Rezultatem projektu będzie opracowanie nowego systemu konstrukcyjnego zaliczanego do grupy tzw. Materiałów Lekkich. Termin realizacji według projektu - 31 maja 2023 r. oraz „New electroless NiB/B and Ni-B/MoS2 composite coatings with improved mechanical properties”. Projekt dotyczy otrzymywania i badania właściwości powłok kompozytowych osadzanych chemicznie. Termin realizacji według projektu 30 kwietnia 2024 r.

²⁶ Kontynuacja trzech projektów: „Cold formable Magnesium alloy combined with forming stable anti corrosion powder coating”; „New electroless NiB/B and Ni-B/MoS2 composite coatings with improved mechanical properties” (IMP), „FP4 Rail4EARTH - Sustainable and green rail system” (IMBiGS) oraz realizacja dwóch nowych projektów: „Zintegrowany system badawczy i dydaktyczny dla wdrożeń technologii przyrostowych” z Technical University of Chemnitz (TUC/MERGE). Termin realizacji według projektu – 30 czerwca 2024 r.; „Rola oddziaływania mechanicznego na trwałość wybranych stopów Mg w postaci niezabezpieczonej i z powłoką ochronną” NAWA - pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Portugalską. Termin realizacji według projektu – 31 grudnia 2023 r.; HORIZON-CL5-2022-D4-02: Herit4ages: user-centred, data-driven retrofitting solutions for resilient, energy-efficient, low-emission and inclusive cultural heritage (zakładany efekt projektu: zestaw rozwiązań przeznaczonych do bezinwazyjnej modernizacji energetycznej budynków zabytkowych). Termin realizacji według projektu – 31 października 2025 r.

W okresie objętym kontrolą w IMBiGS, IMP oraz WIT zorganizowano lub współorganizowano łącznie 15 konferencji międzynarodowych²⁷, pięć wydarzeń matchmakingowych²⁸ oraz seminaria i warsztaty²⁹.

(akta kontroli tom II str. 625-627)

W okresie objętym kontrolą, poza działalnością podstawową uzyskano:

- w IMBiGS w latach 2019-2022 z tytułu działalności metrologicznej, normalizacyjnej i certyfikacyjnej – 7 144,18 tys. zł; z tytułu dokonywania oceny zgodności – 13 009,21 tys. zł; za prowadzone kursy i szkolenia kadr dla gospodarki – 4 379,09 tys. zł; z tytułu innej działalności – 34 518,4 tys. zł; za opracowanie prototypów nowych rozwiązań technologicznych na podstawie projektów badawczych realizowanych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 440 tys. zł,
- w IMP w latach 2019-2022 z tytułu działalności metrologicznej, normalizacyjnej i certyfikacyjnej – 5 368,44 tys. zł; z tytułu dokonywania oceny zgodności – 0 zł; za prowadzone kursy i szkolenia kadr dla gospodarki – 377,30 tys. zł; z tytułu innej działalności – 0 zł; za opracowanie prototypów nowych rozwiązań technologicznych na podstawie projektów badawczych realizowanych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 85,00 tys. zł,
- w WIT w latach 2023-2024 (I kwartał) z tytułu działalności metrologicznej, normalizacyjnej i certyfikacyjnej – 4 281,71 tys. zł; z tytułu dokonywania oceny zgodności – 4 222,87 tys. zł; za prowadzone kursy i szkolenia kadr dla gospodarki – 1 474,58 tys. zł; z tytułu innej działalności – 15 288,37 tys. zł; za opracowanie prototypów nowych rozwiązań technologicznych na podstawie projektów badawczych realizowanych przez podmioty systemu szkolnictwa wyższego i nauki – 0 zł.

(akta kontroli tom II str. 597, 628-670, tom VII str. 24-33)

1.4 W okresie objętym kontrolą, Instytutom przyznano 13 dotacji celowych na łączną kwotę 14 335 883,9 zł, w tym na projekty badawcze – 11 002 111,9 zł, na projekty inwestycyjne – 3 333 772,0 zł. W badanych projektach wykorzystano 81,3% środków przyznanych (odpowiednio: 2 189 008,13 zł i 2 692 480,00 zł).

Badaniem objęto dokumentację trzech dotacji inwestycyjnych o łącznej wartości przyznanych środków 2 692 480,00 zł, na podstawie:

- umowy nr 7184/IB/SN/2021 „Modernizacja podstacji transformatorowej wysokiego napięcia” (kwota przyznana 238 000,00 zł),
- umowy nr 7339/IA/SN/2022 „Urządzenie do opracowywania hybrydowych technologii niskociśnieniowego nawęglania i azotowania stali” (kwota przyznana 1 597 680,00 zł),
- umowy nr 7340/IA/SN/2022 „System pomiarowy do elektrochemicznych technik badań lokalnych” (kwota przyznana 856 800,00 zł).

(akta kontroli tom III str. 4-11)

W wyniku badania stwierdzono, że:

- prace w ramach ww. zadań inwestycyjnych zostały w całości wykonane przez podmioty trzecie, z którymi zostały zawarte stosowne umowy³⁰.

²⁷ IMBiGS – osiem, IMP – cztery, WIT – cztery.

²⁸ IMBiGS – jedno, WIT – trzy.

²⁹ W IM (od 2022 r.) a następnie WIT w 2023 r. we współpracy z Technische Universität Chemnitz.

³⁰ Umowa na roboty budowlane z 22 lutego 2021 r., której przedmiotem było „Wykonanie modernizacji budynku trafostacji Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechaniki Precyzyjnej przy ul. Duchnickiej 3 w Warszawie” obejmujące m.in. roboty budowlane, w tym roboty elektryczne; Umowa NR Ł-IMO/SZ-D/2022/26 z 14 grudnia 2022 r., której przedmiotem był zakup i dostawa oraz uruchomienie urządzenia, wykonanie usług, w tym prowadzenie szkolenia, a nadto udzielenie gwarancji i zapewnienie serwisu gwarancyjnego; umowa Nr FZ/3/2023 z 10 stycznia 2023 r., której przedmiotem był zakup i dostawa wyposażenia laboratoryjnego, wraz z montażem i instruktażem pracowników, a nadto udzielenie gwarancji i zapewnienie serwisu gwarancyjnego.

Ww. inwestycje zostały rozliczone, tj. dokonano odbioru wykonanej pracy³¹ oraz rozliczenia finansowego;

- środki otrzymane w ramach udzielonych z budżetu państwa dotacji zostały wykorzystane na realizację zadań określonych w umowach dotacji³²;
- umowy dotacji zostały rozliczone przez podmiot przyznający dotację na podstawie złożonego raportu końcowego³³;
- niewykorzystane środki dotacji zwrócone zostały na rachunek udzielającego dotację w terminach określonych w umowach³⁴.

(akta kontroli tom III str.13-266)

1.5 W ramach subwencji w 2021 r. IMBiGS otrzymał 2 000,0 tys. zł na inwestycję³⁵ polegającą na utworzeniu centrum badawczego w zakresie energooszczędności i bezpieczeństwa systemów i materiałów wykorzystywanych m.in. w budownictwie modułowym³⁶, z czego wykorzystano 479 518,00 zł (tj. 24%).³⁷ W ramach zaplanowanych działań inwestycyjnych zrealizowano m.in. zakup aparatu do pomiaru współczynnika przewodzenia ciepła dużych próbek³⁸ oraz aparatu do pomiaru współczynnika przewodzenia ciepła małych próbek³⁹, dokonano wyboru dostawcy aparatu do pomiarów przenikalności cieplnej. W okresie od 18 września 2023 r. do grudnia 2023 r. wykonano 70 pomiarów na ww. aparatach dla klientów z branży budowlanej, a przychód dla WIT z tego tytułu wyniósł 45 500,0 zł. W I kw. 2024 r. wykonano 44 pomiary, które przyniosły przychód w wysokości 30 800,0 zł.

Rozliczenie otrzymanych w ramach subwencji w 2021 r. środków finansowych na rozwój infrastruktury naukowo-badawczej, w tym rozliczenie wkładu własnego Instytutu, zamieszczono w Raportach z rozliczenia środków na finansowanie nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (SUBWENCJA) za rok 2022 i 2023, które zostały złożone za pośrednictwem wewnętrznej aplikacji „SUBDOT” Prezesowi Centrum Łukasiewicz. Do dnia 11 czerwca 2024 r. WIT nie otrzymał informacji z Centrum Łukasiewicz o zatwierdzeniu bądź niezatwierdzeniu ww. raportów.

(akta kontroli tom IIII str. 297-384)

W dniu 28 listopada 2023 r. wystąpiono do Prezesa Centrum Łukasiewicz z prośbą o wyrażenie zgody na zmianę podziału i przeznaczenia środków finansowych w ramach wkładu własnego, planowanego do poniesienia podczas realizacji działań przewidzianych we wniosku o przyznanie środków na finansowanie nakładów na rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne. W dniu 7 marca 2024 r. skierowano kolejne pismo w przedmiotowej sprawie, do którego załączono ww. wnioski. Do 11 czerwca 2024 r. nie otrzymano decyzji w tej sprawie.

(akta kontroli tom III str. 293-296)

³¹ Protokół odbioru końcowego z 30 września 2021 r.; Protokół odbioru końcowego z 28 kwietnia 2023 r.; Protokół odbiór/installacji z 7 lipca 2023 r.

³² Co znajduje potwierdzenie w protokołach odbioru.

³³ Umowa nr 7184/IB/SN/2021- pismo z 21 listopada 2022 r. (DN.WIB.910.15.2021) Zastępcy Dyrektora Departamentu Nauki w Ministerstwie Edukacji i Nauki; umowa nr 7339/IA/SN/2022 - pismo z 17 listopada 2023 r. (DN.WIB.911.653.2021.EP) Zastępcy Dyrektora Departamentu Nauki; umowa nr 7340/IA/SN/2022 - pismo z 14 lutego 2024 r. (DN.WIB.911.682.2021) Zastępcy Dyrektora Departamentu Nauki.

³⁴ 44 322,85 zł (dotyczy umowy nr 7184/IB/SN/2021); 16 czerwca 2023 r. – 298 753,17 zł (dotyczy umowy nr 7339/IA/SN/2022); 4 sierpnia 2023 r. – 160 214,63 zł (dotyczy umowy nr 7340/IA/SN/2022).

³⁵ Czas trwania inwestycji od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.

³⁶ Działanie inwestycyjne dotyczyło utworzenia Centrum Kompetencji Łukasiewicza – Budownictwo, tworzonego przez cztery instytuty Łukasiewicza (Łukasiewicz-ICiMB, Łukasiewicz-IEL, Łukasiewicz-ITD i Łukasiewicz-IMBiGS) oraz dwa Instytuty Łukasiewicza (Łukasiewicz-EMAG i Łukasiewicz ITEE) jako podwykonawcy.

³⁷ Poza kwotą subwencji do 31.03.2024 r. prowadzono także prace związane z dostosowaniem powierzchni użytkowej laboratorium, w których zostaną zainstalowane ww. urządzenia, ponosząc koszty w wysokości 366 618,92 zł jako wkład własny Instytutu ze środków Funduszu Rozwoju Instytutu.

³⁸ Nakłady finansowe z przyznanej subwencji – 277 189,49 zł, nakłady finansowe z wkładu własnego – 0 zł.

³⁹ Nakłady finansowe z przyznanej subwencji – 202 328,51 zł, nakłady finansowe z wkładu własnego – 0 zł.

1.6 W WIT, od czasu jego utworzenia, przeprowadzono 5 kontroli, a jedna jest w trakcie realizacji⁴⁰ (przed utworzeniem przeprowadzono: w IMBiGS – 12 kontroli⁴¹, w IMP – 6⁴²).

(akta kontroli tom III str. 385-407)

Kontrole przeprowadzane przez Centrum Łukasiewicz dotyczyły:

– projektu pt.: „Elementy modułowe z autoklawizowanego betonu komórkowego o wysokiej izolacyjności cieplnej na bazie innowacyjnego kruszywa z surowców odpadowych” – GRANBET⁴³. W protokole pokontrolnym⁴⁴ zalecono dokonywanie płatności z wyodrębnionego dla dotacji celowej rachunku bankowego lub w przypadku dokonywania płatności z innego rachunku bankowego, niezwłoczne refinansowanie wydatków kwalifikowanych ze środków pieniężnych z wyodrębnionego dla dotacji celowej rachunku bankowego. WIT zakończył realizację zadań w ramach ww. projektu 31 stycznia 2023 r., a ostatnia płatność została dokonana z wyodrębnionego rachunku bankowego 9 marca 2023 r. Po ww. kontroli zalecenia Centrum Łukasiewicz zostały wdrożone;

– gospodarki finansowej, jakości pracy, prawidłowości realizacji zadań oraz jakości zarządzania oraz sposobu organizacji i funkcjonowania Centrum Egzaminowania Operatorów⁴⁵ (kontrola rozpoczęta 5 czerwca 2024 r.).

(akta kontroli tom III str. 545-548, 549-589)

Kontrole prowadzone przez NCBiR dotyczyły:

– projektu nr NOR/SGS/Galva/NiB/0168/2020-00 pt.: New electroless NiB/B and Ni-B/MoS2 composite coating with improved mechanical properties⁴⁶. W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

– oceny prawidłowości przebiegu realizacji projektu NOR/SGS/Galva/NiB/0168/2020-00⁴⁷, jak również osiągniętych dotychczasowych wyników. W trakcie kontroli projektu ujawniono nieprawidłowości dotyczące osiągania kamieni milowych (nieopracowanie wszystkich badań), błędnie przyjętej metodyki badawczej, a także nieprawidłowo przeprowadzonych badań korozyjnych, stwierdzono wydatki niekwalifikowane w wysokości 4515,66 zł kosztów bezpośrednich oraz 1128,92 zł kosztów pośrednich. W odpowiedzi Dyrektor WIT⁴⁸ wskazał m.in., że opracowano koncepcję zagospodarowania zużytych kąpiel galwanicznych, opracowywano metodę analizy składu chemicznego kąpeli. Analizy kąpeli były prowadzone w sposób ciągły w trakcie realizacji projektu. Odnosnie błędnie wybranej metody wskazał, że wniosek z tak zapisanym kamieniem został oceniony pozytywnie przez innych recenzentów i został rekomendowany do finansowania. Przyjęty został raport roczny za 2021/2022. W przypadku badań korozyjnych doprecyzowana zostanie wielkość pomiarów celem pokazania analizy statystycznej. Z uwagi na powyższe zwrócono się do NCBR o uznanie wymienionych wydatków jako kwalifikowane. W odpowiedzi NCBR⁴⁹ uznał za kwalifikowane koszty poniesione na wynagrodzenie w wysokości 501,8 zł wraz z kosztami pośrednimi w wysokości 125,49 zł. Pozostałe ustalenia kontroli zostały utrzymane, tj. m.in. co do niekwalifikowalności kosztów w wysokości 4013,68 zł wraz z kosztami pośrednimi w wysokości 1003,43 zł (łącznie 5017,11 zł) wskazano, że

⁴⁰ Centrum Łukasiewicz – dwie kontrole, NCBR – dwie, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna – jedna, Archiwum Akt Nowych – jedna.

⁴¹ Centrum Łukasiewicz – trzy kontrole, NCBR – dwie, PARP – jedna, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna – cztery kontrole, KM PSP – jedna, Archiwum Akt Nowych – jedna.

⁴² Centrum Łukasiewicz – dwie kontrole, NCBR – jedna, Komenda Stołeczna Policji – jedna, ZUS – jedna, Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – jedna.

⁴³ Realizowanego w okresie od 1 czerwca 2021 r. do 31 grudnia 2022 r. Termin kontroli od 6 do 9 marca 2023 r.

⁴⁴ Protokół pokontrolny z 9 października 2023 r.

⁴⁵ Do dnia 19 czerwca 2024 r. nie została zakończona.

⁴⁶ Okres objęty kontrolą od 11 lipca 2021 r. do 1 lipca 2023 r. Termin kontroli 11-12 września 2023 r.

⁴⁷ Okres objęty kontrolą od 1 lipca 2021 r. do 1 lipca 2023 r. Termin kontroli 7 listopada 2023 r.

⁴⁸ Pismo z 25 marca 2024 r. BP.08.01.2023.01.MC.

⁴⁹ Pismo z 9 maja 2024 r. DKP-ZKK.510.38.2024.IM.

Centrum Łukasiewicz jest uprawnione do wezwania WIT do zwrotu kosztów uznanych za niekwalifikowane. Do dnia 6 czerwca 2024 r. Centrum Łukasiewicz nie wezwało WIT do zwrócenia ww. środków.

(akta kontroli tom III str. 590-626, 627)

Przed powstaniem WIT Centrum Łukasiewicz przeprowadziło trzy kontrole w IMBiGS oraz dwie w IMP.

Zakresem jednej z nich⁵⁰ objęto gospodarkę finansową, jakość pracy, prawidłowość realizacji zadań oraz jakość zarządzania. Stwierdzone w toku kontroli w IMBiGS oraz IMP nieprawidłowości zostały usunięte.

(akta kontroli tom III str. 408-425, 514-535)

Zakresem kolejnej kontroli w IMBiGS oraz IMP, przeprowadzonej przez Centrum Łukasiewicz, objęto rodzaje i źródła wynagrodzeń innych świadczeń otrzymywanych przez dyrektorów i zastępców dyrektorów Instytutów Łukasiewicza⁵¹.

(akta kontroli tom III str. 426-427, 536-540)

W związku z ustaleniami kontroli w IMBiGS i IMP wypłacono należną różnicę kierownictwu Instytutów⁵². Obecnie płatności wynagrodzenia dokonywane są zgodnie z indywidualnymi umowami o zarządzanie i obowiązującymi w tym zakresie przepisami oraz opinią Prokuratury Generalnej RP z dnia 6 marca 2023 r.

Dodatkowo w toku przedmiotowej kontroli w IMBiGS, Centrum Łukasiewicz ustaliło, że stosowano wskaźnik wynagrodzenia niezgodny z treścią § 5 ust. 1 Umowy o zarządzanie z dnia 26 marca 2021 r. (zgodnie z umową powinien być to wskaźnik przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w 4 kwartale 2019 r. – kwota miesięcznego wynagrodzenia winna wynosić 23 081,15 zł). W 2022 r. w IMBiGS stosowano wskaźnik wynagrodzenia zgodny z treścią art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczegółowych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022⁵³, tj. wskaźnik wielkości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w 4 kwartale 2020 r. Konsekwencją powyższego, zdaniem Centrum Łukasiewicz, było zawyżenie⁵⁴ należnego – zgodnie z Umową o zarządzanie – wynagrodzenia za okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2022 r.

Dyrektor WIT, odnosząc się do ustaleń kontroli Centrum Łukasiewicz wskazał, iż z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy z powołania z dniem 30 kwietnia 2023 r. do rozważenia pozostała droga postępowania sądowego w celu odzyskania nadpłaconego wynagrodzenia. Instytut, do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie wystąpił w tej sprawie na drogę sądową. Dyrektor wyjaśnił, iż w związku z ryzykiem potencjalnych roszczeń obustronnych, podjął decyzję o wstrzymaniu kroków prawnych do czasu otrzymania z sądu odpisu ewentualnego pozwu byłego pracownika, prawdopodobnie wniesionego w związku z rzekomym brakiem otrzymania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop.

(akta kontroli tom III str. 426-460)

Zakresem trzeciej kontroli przeprowadzonej przez Prezesa Centrum w IMBiGS⁵⁵ objęto regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej wraz z zasadami komercjalizacji. Dyrektor WIT wyjaśnił, że Instytut nie otrzymał zaleceń pokontrolnych i protokołu pokontrolnego z Centrum Łukasiewicz, z uwagi na odstępianie od kontynuacji ww. kontroli. Przeprowadzone działania w tym zakresie zostały potraktowane jako zebranie

⁵⁰ Okres objęty kontrolą – 1 stycznia 2020 – 31 grudnia 2020.

⁵¹ W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2022 r.

⁵² Dyrektorowi oraz Zastępcy Dyrektora w IMBiGS; Zastępcy Dyrektora w IMP.

⁵³ Dz. U z 2021 r. poz. 2445.

⁵⁴ W kwocie 7 252,55 zł brutto

⁵⁵ Kontrola w dniach od 11 kwietnia 2022 r. do 31 sierpnia 2022 r.

dobrych praktyk i wstęp do efektywniejszego uregulowania tematu w Instytutach Sieci. WIT nie dysponuje oficjalną informacją z Centrum Łukasiewicz w tym zakresie.

(akta kontroli tom IV str. 7)

NCBR przeprowadziło w 2021 r. w IMBiGS dwie kontrole dotyczące umowy nr BIOSTRATEG1/270684/1/NCBR/2015 z 28 maja 2015 r. pn.: Badanie oraz przygotowanie do wdrożenia technologii wytwarzania energii i ciepła w kotłowni zasilanej zmikronizowaną biomasą – BioCHP⁵⁶. W toku pierwszej kontroli stwierdzono wydatki niekwalifikowane w Instytucie Technologiczno-Przyrodniczym na kwotę 17 549,01 zł oraz Zakładach Urządzeń Kotłowych „Stąporków” S.A. na kwotę 6734,05 zł. Kwota ww. wydatków została zwrócona do Centrum Łukasiewicz. Natomiast w toku drugiej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli tom III str. 479-513)

NCBR+ Sp. z o.o.⁵⁷ przeprowadziła⁵⁸ w IMP kontrolę dotyczącą projektu DOB-BIO8/03/01/2016 „Zastosowanie grafenu i nowych technologii wielowarstwowych materiałów wybuchowych w materiałach na wkładki kumulacyjne”, w toku której nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli tom III str. 541-544)

Prezes Centrum Łukasiewicz, w okresie objętym kontrolą, nie przeprowadzał ewaluacji działalności w kontrolowanych Instytutach w celu określenia jej wpływu na realizację planu działalności Sieci (art. 38 ustawy SBŁ).

W okresie styczeń-maj 2024 r. na zlecenie Ministra Nauki konsorcjum firm Innoreg Sp. z o.o. oraz Bluechill Sp. z o.o. prowadziło ewaluację działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz za okres od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2022 r. Badanie, w którym brał m.in. udział WIT miało na celu określenie wpływu działalności Sieci na rozwój nauki, innowacyjności i gospodarki. Do 6 czerwca 2024 r. WIT nie otrzymał informacji o efektach prowadzonych działań w tym zakresie.

(akta kontroli tom III str. 528-529)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W planach finansowych na lata 2020-2024 IMBiG, IMP oraz WIT nie wyodrębniono niżej wymienionych danych wymaganych art. 63 ust. 2 ustawy o SBŁ:

- dotacji celowych, dotacji podmiotowych, innych środków przyznanych przez ministra (art. 63 ust. 2 pkt 2a, 2b oraz 2c);
- dotacji celowych przyznanych przez Prezesa, w podziale na realizację przez instytut sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1⁵⁹ oraz finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytut Sieci projektów badawczych w ramach celu Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 (art. 63 ust. 2 pkt 3 lit. a i b);

⁵⁶ Pierwsza kontrola dotyczyła okresu 6 stycznia 2015 r. – 31 grudnia 2019 r. Druga kontrola dot. okresu od 1 czerwca 2018 r. do 31 grudnia 2019 r. Liderem konsorcjum w ramach ww. projektu był IMBiGS natomiast konsorcjantami: Instytut Energetyki, Politechnika Warszawska, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy, EGOVITA Sp. z o.o., Zakłady Urządzeń Kotłowych „Stąporków” S.A.

⁵⁷ Na zlecenie NCBR.

⁵⁸ Okres objęty kontrolą od 21 grudnia 2016 r. do 20 grudnia 2019 r. Termin kontroli – 7-8 września 2020 r.

⁵⁹ Prowadzenie badań aplikacyjnych i prac rozwojowych, a w uzasadnionych przypadkach także badań podstawowych, w tym na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, szczególnie ważnych dla realizacji: a) polityki gospodarczej i innowacyjnej państwa określonej w strategiach rozwoju, b) polityki naukowej państwa, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875 i 1086).

- środków, o których mowa w art. 61 a ustawy⁶⁰ (art. 63 ust. 2 pkt 3a);
- środków przekazanych przez podmioty inne niż minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki lub Prezes (art. 63 ust. 2 pkt 4);
- w ramach kosztów – kosztów majątkowych (art. 63 ust. 2 pkt 5c), płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań odnośnie do planów finansowych sporządzanych na 2020 r. (art. 63 ust. 2 pkt 5b).

(akta kontroli tom IV str. 30-225)

Główna księgowa w WIT wyjaśniła, że IMP, IMBiGS oraz WIT przygotowywał plany finansowe zgodnie z wytycznymi Prezesa Centrum Łukasiewicz. Instytut w planach finansowych nie wyodrębniał w przychodach analitycznie (w oddzielnych pozycjach) wszystkich elementów w odniesieniu do konkretnego artykułu (art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ) ponieważ przygotowane przez Centrum Łukasiewicz szablony tego nie przewidywały. Przychody, zgodnie z wytycznymi, planowane były w konkretnych obszarach np. przychody z dotacji krajowych obejmujące przychody z dotacji celowych i podmiotowych z różnych źródeł zarówno MNiSW, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁶¹, itp. W odniesieniu do kosztów finansowych, plan finansowy przygotowany na 2020 r. nie zawierał wyodrębnionej pozycji „płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań” – wszystkie koszty finansowe ujęte zostały globalnie w jednej pozycji pn.: „koszty finansowe”. Zgodnie z wytycznymi Prezesa Centrum Łukasiewicz, ujednolicony dla wszystkich Instytutów Sieci, szablon planu finansowego obejmował skrócony rachunek zysków i strat, będący agregacją planowanych przychodów i planowanych kosztów.

(akta kontroli tom IV str. 27-29)

2. Trzem członkom Rady Instytutu, niebędącym pracownikami IMBiGS wypłacono po 400 zł więcej za posiedzenie Rady, niezgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2019 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia przysługującego członkom rady instytutu działającego w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz⁶², z tego: dwóm członkom w 2020 r. wypłacono nienależnie po 400 zł⁶³, a trzeciemu w 2022 r. – 400 zł⁶⁴. Łącznie nienależnie wypłacona kwota wyniosła 1200 zł.

(akta kontroli tom II str. 539-595)

Zastępca Dyrektora ds. Badawczych i Komercjalizacji m.in. wyjaśnił, że przyczyną nadmiernych wypłat było przypadkowe wystawienie umów dwukrotnie na to samo posiedzenie. W wyniku błędu administracyjnego, zdublowane umowy zostały wprowadzone do rejestru, co spowodowało podwojenie wynagrodzeń dla członków Rady za to samo posiedzenie. Od 2024 r. wypłaty dla członków Rady realizowane są na podstawie przekazanych przez Sekretarza Rady list obecności i protokołów z posiedzeń. Pozwoli to na uproszczenie procedury i uniknięcie otrzymywania kilku egzemplarzy umów.

(akta kontroli tom II str. 549-550)

3. Instytut nie podejmował właściwych działań w celu egzekwowania od EUROHUT Sp. z o.o. (lidera konsorcjum) należnej kwoty 639 816,85 zł z poniesionych na realizację projektu pn. „Prace badawcze nad innowacyjnym materiałem termoizolacyjnym oraz technologią jego produkcji” nakładów w wysokości

⁶⁰ Prezes może przekazać środki pochodzące z subwencji na koszty działalności oraz realizację zadań Centrum Łukasiewicz, o których mowa w art. 2 ust. 2, instytutowi Sieci wyznaczonemu zgodnie z art. 31 ust. 2. Środki przekazuje się na podstawie umowy.

⁶¹ Dalej: NCBiR.

⁶² Dz. U. z 2019 r. poz. 1523.

⁶³ Umowa nr 737/12/2020 oraz nr 733/12/2020.

⁶⁴ Umowa nr 734/12/2020.

1 466 156,86 zł (ze środków własnych 407 285,55 zł, kosztów kwalifikowanych 1 058 871,31 zł). Instytut przez okres 10 miesięcy nie podjął skutecznych prawnie czynności ukierunkowanych na wyegzekwowanie należności (przeterminowanej 14 stycznia 2022 r.). Dopiero w dniu 4 listopada 2022 r. wezwał lidera projektu do zapłaty należnej kwoty 639 816,85 zł, wypowiadając jednocześnie⁶⁵ umowę konsorcjum. W wezwaniu poinformował dłużnika, że skieruje sprawę na drogę postępowania sądowego. Następnie w dniu 21 listopada 2023 r.⁶⁶ wypowiedział NCBR umowę o dofinansowanie w/w projektu badawczego. Po 4 listopada 2022 r., Instytut nie prowadził czynności zmierzających do wyegzekwowania należności, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne.

(akta kontroli tom II str. 674, tom VI str. 385-432, 451-469)

Kierownik Działu Zarządzania Projektami wyjaśnił, że z uwagi na wypowiedzenie przez IMBiGS umowy konsorcjum oraz umowy o dofinansowanie projektu z NCBR, wstrzymano się z dochodzeniem roszczeń wobec lidera projektu do czasu otrzymania stanowiska NCBR i rozliczenia projektu z instytucją finansującą. Zastępca dyrektora i główna księgowa wyjaśnili, że osobą odpowiedzialną za ten stan rzeczy był zastępca dyrektora ds. finansowych i organizacyjnych (odwołany z dniem 5 stycznia 2023 r.). A do okoliczności rzutujących na wystawienie wezwania do zapłaty kwoty 639 816,85 zł dopiero w dniu 4 listopada 2022 r. należy zaliczyć m. in.: przedłużającą się procedurę uzgodnień opracowanego wniosku o płatność przez Lidera Konsorcjum i NCBiR (według posiadanych informacji trwała ona aż do kwietnia 2022 r.); trwające od początku 2022 r. z Liderem Konsorcjum nieskuteczne uzgodnienia. Odnosząc się do przyczyn niepodjęcia czynności egzekucyjnych przez Instytut po 4 listopada 2022 r. wskazali na: powstałe rozbieżności w ocenie merytorycznej przygotowanego przez Instytut projektu linii demonstracyjnej; zapewnienie ze strony lidera, że środki zostaną niezwłocznie przełane po ich otrzymaniu z NCBiR; wolą kontynuacji przez Instytut dalszej realizacji projektu m.in. poprzez (wniosek nr 5.2023 z dnia 26 maja 2023 r.) zmianę harmonogramu rzeczowo-finansowego projektu, na którą NCBiR pismem z dnia 20 czerwca 2023 r. nie wyraził zgody; brakiem komunikacji z Liderem konsorcjum, spowodowanej m.in. zmianami osób wyznaczonych do kontaktu z Instytutem, nagłą śmiercią Lidera Projektu ze strony EUROHUT Sp. z o.o.; wypowiedzeniem w dniu 09.10.2023 r. Umowy Konsorcjum, a następnie poinformowaniem NCBiR w dniu 21.11.2023 r. o wypowiedzeniu umowy nr POIR.04.01.04-00-0088/17-00.

(akta kontroli tom II str. 674, tom VI str. 451-469, tom VII str. 5-23)

OCENA CZĄSTKOWA

Instytut rzetelnie i terminowo przygotował plany finansowe, roczne plany działalności oraz sprawozdania z ich realizacji. Plany finansowe zostały przygotowane zgodnie z wytycznymi Prezesa Centrum Łukasiewicz, jednak nie wyodrębniono w nich elementów, o których mowa w art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ.

Rada Instytutu opracowała perspektywiczne kierunki działalności badawczej i wdrożeniowej, które były spójne z kierunkami działalności Sieci Łukasiewicz. Instytut realizował zadania finansowe ze środków publicznych zgodnie z zawartymi umowami. W IMBiGS (WIT) prawidłowo wydatkowano otrzymane w ramach subwencji w 2021 r. środki finansowe na rozwój infrastruktury naukowo-badawczej. W przypadku jednego projektu, Instytut nie podjął wystarczających czynności zmierzających do wyegzekwowania od dłużnika należności w kwocie 639 816,85 zł. Na rzecz trzech członków Rady IMBiGS wypłacił nienależne świadczenie w łącznej kwocie 1200 zł.

Kontrolowane instytuty organizowały lub współorganizowały konferencje międzynarodowe, wydarzenia matchmakingowe oraz seminaria i warsztaty. Poza

⁶⁵ Pismo z 9 października 2023 r., DB.075.02-06.2023.

⁶⁶ DB.075.02-06.2023.

działalnością podstawową, zgodnie z art. 4 ustawy SBŁ prowadziły także inną działalność, w tym poza realizowaniem projektów badawczych, tj. m.in. działalność metrologiczną, normalizacyjną i certyfikacyjną; dokonywały oceny zgodności; prowadziły kursy i szkolenia kadr dla gospodarki. Realizowały zalecenia wynikające z przeprowadzonych kontroli poza jednym przypadkiem niewystąpienia na drogę sądową o odzyskanie nadpłaconego wynagrodzenia na rzecz zastępcy dyrektora.

W latach 2019-2023 stwierdzono spadek liczby: projektów, publikacji, pracowników uczestniczących z wystąpieniem w konferencjach, nagród i wyróżnień za praktyczne zastosowanie B+R, opatentowanych wynalazków.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Gospodarka finansowa Instytutu Sieci

2.1 WIT w latach 2019-2024 (I kwartał) zrealizował przychody w łącznej⁶⁷ wysokości 248 699 481,30 zł. Z tytułu działalności podstawowej – 193 668 224,73 zł (77,9%), w tym: z subwencji – 43 522 727,27 zł (17,5%); dotacji celowej – 20 291 851,79 zł (8,2%); dotacji podmiotowej – 355 783,86 zł (0,1%); ze sprzedaży prac B+R, komercjalizacji, komercji – 4 538 463,77 zł (1,8%). Z działalności pozostałej przychody wyniosły 55 031 256,57 zł (22,1%), w tym z pozostałej działalności operacyjnej – 45 868 652,13 zł (18,4%), z czego przychody z najmu – 35 173 834,44 zł (14,1%) oraz z pozostałej działalności operacyjnej z wyłączeniem przychodów z najmu (np. sprzedaż materiałów i usług, wieczyste użytkowanie i inne) – 10 694 817,69 zł (4,3%), a także z działalności finansowej (dywidenda od spółki, w której jednostka posiada udziały oraz odsetki od lokat terminowych) – 9 162 604,44 zł (3,7%).

Środki publiczne (subwencje, dotacje celowe, dotacje podmiotowe), w finansowaniu wykazanych przychodów stanowiły 72 631 379,75 zł (29,2%).

Plan na podstawowej działalności operacyjnej wykonano w ponad 90%, za wyjątkiem 2021 r. w IMBiGS, gdzie wykonanie planu wyniosło 89%. Wykonanie przychodów z wynajmu i dzierżawy majątku trwałego, ze sprzedaży usług i towarów, oraz ze sprzedaży majątku trwałego, (przed połączeniem w 2023 r.) w IMBiGS oraz w IMP kształtowało się w granicach od 94,8% do 150,0% planu⁶⁸, w WIT za 2023 r. 100,5%. W latach 2019-2024 (I kwartał) przychody obu instytutów w latach 2019-2022 oraz WIT w 2023 i 2024 (I kwartał) wyniosły odpowiednio: 47 083 743,32 zł, 39 882 446,47 zł, 43 928 532,52 zł, 51 683 288,36 zł, 51 621 225,68 zł, 14 500 244,95 zł.

Wynik finansowy Instytutu za lata 2019-2023 (poza jednym przypadkiem w IMP za 2020 r., który wykazał stratę brutto w kwocie 2 121 979,53 zł, tj. 16,6% przychodów) był dodatni i wynosił od 0,9% do 16,5% przychodów, odpowiednio: IMBiGS i IMP w 2019 r. – 978 917,56 zł (3,3%) i 159 826,93 zł (0,9%), w 2020 r. – 1 121 620,28 zł (4,1%) i strata 2 121 979,53 zł (16,6%), w 2021 r. – 4 738 475,58 zł (15,7%) i 305 572,9 zł (2,2%), w 2022 r. – 2 986 347,57 zł (9,1%) i 3 109 674,38 zł (16,6%). Zysk Instytutu po połączeniu, za 2023 r. wyniósł 761 182,12 zł (1,5%) i był niższy o 5 334 839,83 zł od łącznego zysku IMBiGS i IMP za 2022 r. (6 096 021,95 zł) przed ich połączeniem.

Wynik finansowy na działalności podstawowej operacyjnej w kolejnych latach 2019-2023 przedstawiał się następująco: w 2019 r. (strata -328 551,04 zł IMBiGS i -3 260 946,98 zł IMP), w 2020 r. (strata -202 887,75 zł i -5 091 172,16 zł), w 2021 r. (zysk 1 256 970,97 zł, strata -1 376 193,33 zł), w 2022 r. (zysk 192 217,00 zł, zysk 348 343,59 zł), w 2023 r. (strata -1 887 970,77 zł).

(akta kontroli tom IV str. 11-12, 20-24, 225-608)

⁶⁷ Wartości przychodów i innych danych finansowych prezentowane są za poszczególne lata objęte kontrolą, odpowiednio za lata 2019 – 2022 jako suma kwot obu instytutów (IMBiGS i IMP), za 2023 – 2024 (I kwartał) WIT.

⁶⁸ W 2019 r. w IMBiGS oraz IMP odpowiednio: 99,5% i 109,1%; w 2020 r. 117,8% i 94,8%; w 2021 r. 110,5% i 98,7%; w 2022 r. 150,0% i 105,0%, w 2023 r. 100,5%.

Główna księgowa WIT wyjaśniła, że wygenerowana strata na działalności operacyjnej za 2023 r., w tym niższy wynik finansowy za ten rok względem 2022 r., spowodowany był m.in.: utworzeniem rezerwy (359 762,89 zł) na niewykorzystane urlopy, stopniowym (czteroetapowym) wdrażaniem procesu wyrównywania wynagrodzeń⁶⁹, rozliczeniem na dzień 31.12.2023 r. wszystkich realizowanych prac, znaczącym wzrostem, względem 2022 roku, kosztów energii elektrycznej, centralnego ogrzewania, kosztów związanych z ochroną budynków itp.

(akta kontroli tom VI str. 469-470)

Dyrektor WIT wyjaśnił, że na wysokość przychodów oraz powstałą w 2020 r. stratę (IMP) wpływ miała pandemia COVID-19. Poważny wpływ na spadek przychodów w IMBiGS miało rozwiązanie przez kontrolowaną jednostkę umów z prywatnymi ośrodkami przeprowadzającymi szkolenia w zakresie uprawnień do eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych oraz pozbawienie pracowników, poza godzinami pracy w WIT, możliwości udziału w komisjach przeprowadzających egzaminy w zakresie ww. uprawnień.

(akta kontroli tom IV str. 8-9, 13-19)

W okresie objętym kontrolą, WIT dokonał zbycia składników majątkowych za kwotę 237 097,55 zł, w tym: w 2019 r. za 75 826,01 zł (IMBiGS), w 2020 r. za 4 859,34 zł (IMBiGS), w 2021 r. za 50 877,24 zł (IMBiGS), w 2022 r. za 76 591,87 zł (IMBiGS 42 765,85 zł i IMP 33 826,02 zł), w 2023 r. za 28 943,09 zł (WIT).

(akta kontroli tom VI str. 18-40)

W ramach rozporządzania składnikami aktywów trwałych, Instytut oddał w najem na czas nieoznaczony budynek hali produkcyjnej nr 15 oraz pięć miejsc parkingowych, na co, zgodnie z art. 38-40 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem⁷⁰, w dniu 29 lipca 2022 r. uzyskał zgodę Prezesa Centrum Łukasiewicz⁷¹.

(akta kontroli tom IV str. 25-26)

Instytut, w latach 2022-2024, poniósł następujące koszty z tytułu łączenia IMBiGS i IMP w jeden Instytut WIT: w 2022 r. – 498 112,82 zł (z czego 463 112,82 zł sfinansowano z subwencji, 35 000 zł ze środków własnych Instytutu); w 2023 r. – 5 102 283,70 zł (z czego 2 391 853,68 zł sfinansowano z subwencji, 2 710 430,02 zł ze środków własnych Instytutu); planowane na 2024 r. koszty to 5 722 000 zł (z czego 1 620 000 zł ma pochodzić z subwencji⁷² a 4 102 000 zł ze środków własnych).

W wyniku działań związanych z procesem łączenia, m.in.: wprowadzono zmiany regulaminów, wytycznych, procedur, dokumentów formalno-prawnych; wdrożono elektroniczny obieg dokumentów; zintegrowano odrębnie funkcjonujące systemy księgowe; wprowadzono cyfryzację zarządzania nieruchomościami; wdrożono moduł kontrolingowy; wdrożono jedno wspólne oprogramowanie do zarządzania infrastrukturą IT; zakupiono licencję systemów wraz z serwerami; przeprowadzono rebranding połączony z kampanią informacyjną o Łukasiewicz-WIT; opracowano nowy system rekrutacji pracowników naukowych, w tym naukowców z zagranicy i topowych naukowców oraz rozpoczęto proces rekrutacji, który jest kontynuowany w 2024 roku; zatrudniono audytora kontroli wewnętrznej, pracownika Działu Zarządzania Projektami, specjalistę ds. archiwizacji, inspektora ds. inwestycji.

(akta kontroli tom I str. 91-177)

Instytut w okresie objętym kontrolą, nie zawierał i nie posiadał umów kredytowych i umów pożyczek, tym samym nie ponosił z tego tytułu kosztów odsetek.

(akta kontroli tom IV str. 227-608, tom VII str. 24-33)

⁶⁹ Ujednolicenie siatki wynagrodzeń, co przyczyniło się do wzrostu wynagrodzeń w pionie badawczym o 60%.

⁷⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 125.

⁷¹ DSO.2202.9.2022DSO.2202.9.2022.AM IK.17850 z dnia 29 lipca 2022 r.

⁷² Na dzień 30.04.2024 roku koszty poniesione z subwencji to 604 842,82 zł.

2.2 W Instytucie utworzono fundusz: statutowy, rezerwow, rozwoju, nagród oraz wdrożeń. Do 31 grudnia 2022 r. w IMBiGS na funduszu statutowym zgromadzono 30 931 693,26 zł, funduszu rezerwowym – 747 691,57 zł, funduszu wdrożeń – 164,53 zł. W latach 2019-2022 nie dokonywano wydatków z wymienionych funduszy. Do 31 grudnia 2022 r. w IMP na funduszu statutowym zgromadzono 14 446 663,97 zł, funduszu rezerwowym – 15 641 233,67 zł. Nie gromadzono środków na funduszu wdrożeń. W latach 2019-2022 z funduszu rezerwowego wydatkowano kwotę 2 517 948,77 zł. Z funduszu statutowego nie dokonywano wydatków. Do 31 marca 2024 r. w WIT na funduszu statutowym zgromadzono 45 378 357,23 zł, funduszu rezerwowym – 16 624 68,65 zł, funduszu wdrożeń – 164,53 zł. W okresie 1 stycznia 2023 r. – 31 marca 2024 r. nie dokonywano wydatków z wymienionych funduszy. Fundusz rezerwow, rozwoju i nagród był zasilany środkami z podziału zysku z lat 2019-2022. Zgodnie z art. 64 ust 4 ustawy SBŁ, dyrektor Instytutu każdorazowo uzyskiwał opinię Rady Naukowej Sieci Badawczej Łukasiewicz w sprawie sprawozdania finansowego i podziału zysku, a następnie przekazywał propozycję podziału zysku netto Prezesowi Centrum Łukasiewicz⁷³, który zatwierdzał zaproponowany podział. Do dnia zakończenia kontroli z zysku 2023 r. nie wydatkowano środków. W okresie objętym kontrolą, WIT dysponował funduszem rozwoju w wysokości 12 184 500,96 zł, z czego wydatkował 7 027 283,01 zł oraz funduszem nagród w wysokości 3 663 211,60 zł, z czego wydatkował 3 661 011,60 zł.

Z funduszu rozwoju, na zakup środków trwałych przeznaczono 1 469 839,46 zł (20,9%), na wydatki związane z realizacją projektów badawczych 5 557 443,55 zł (79,1%). Badanie szczegółowe zakupu dwóch środków trwałych z funduszu rozwoju (dyfraktometru rentgenowskiego nabytego za kwotę netto 645 300,00 zł⁷⁴ oraz kompaktowego spektrometru nabytego za kwotę netto 160 000,00 zł⁷⁵) wykazało, że nabyto je jako urządzenia laboratoryjne. Zakupu dokonano w wyniku postępowania przeprowadzonego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁷⁶. Zakupione urządzenia zostały ujęte w ewidencji⁷⁷.

(akta kontroli tom V str. 1-72, 75-94, tom VII str. 24-33)

Jak wyjaśnił Dyrektor Centrum Obróbki Metali i Stopów oraz Powłok Ochronnych Instytutu, dyfraktometr rentgenowski wykorzystywany jest do prowadzonych badań w zakresie m.in. analiz ilościowych, jakościowych, struktury, tekstury i naprężeń badanych materiałów. Natomiast komputerowy spektrometr wykorzystywany jest w kluczowych projektach badawczych oraz w badaniach komercyjnych. Wykorzystanie spektrometru przewidziano również w złożonych i planowanych aplikacjach projektowych w konkursach FENG, Opus NCN, Miniatura NCN, Perun, NAWA.

(akta kontroli tom V str. 73-74, 95-97)

Środki z funduszu nagród w latach 2019-2024 (I kwartał) w kwocie łącznej 3 661 011,60 zł przeznaczono na nagrody: dla 236 pracowników IMBiGS (w sierpniu i grudniu 2019 r. w kwocie 874 746,74 zł oraz w wrześniu 2022 r. – 1 402 793,32 zł); dla 43 pracowników IMP (w grudniu 2020 r. – 35 800,00 zł oraz lipcu, wrześniu, listopadzie 2021 r. – łącznie 29 300,00 zł i w styczniu 2022 r. – 36 725,00 zł); dla 208 pracowników WIT (w styczniu, lipcu, grudniu 2023 r. – łącznie 1 281 646,54 zł).

⁷³ Od 1 kwietnia 2019 r.

⁷⁴ Faktura 229009495 z dnia 8 grudnia 2023 r., zapłacona 5 stycznia 2024 r. (WB z dnia 14.05.2024 13:08:14).

⁷⁵ Faktura FS-1/PR/05/22 z dnia 17 maja 2022 r., zapłacona 6 czerwca 2022 r.

⁷⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 1710 ze zm., dalej: ustawa Pzp.

⁷⁷ Dyfraktometr rentgenowski - data odbioru 1 grudnia 2023 r., dowód OT z 31 grudnia 2023 r., kompaktowy spektrometr - data odbioru 12 maja 2022 r., dowód OT z 31 maja 2022 r.

W wyniku badania najwyższych kwotowo nagród przyznanych 20 pracownikom⁷⁸ (z 471 ogółem, tj. 4,3%) stwierdzono, że:

- dla 10 pracowników IMBiGS, wypłaty nagród⁷⁹ z zysku 2021 r. dokonano w wrześniu 2022 r. zgodnie z przepisami ustawy SBŁ i uregulowaniami wewnętrznymi IMBiGS⁸⁰;
- dla 10 pracowników WIT, wypłaty nagród w 2023 r. z zysku 2022 r. dokonano w styczniu (dla dwóch), lipcu (dla 10), grudniu (dla 10). Dwóm pracownikom wypłacono nagrodę trzykrotnie, tj. w styczniu – zgodnie z Zarządzeniem nr 12/2021 r. Dyrektora Łukasiewicz – IMP z dnia 16 września 2021 r. w sprawie ustalenia Regulaminu wynagradzania w Sieć Badawcza Łukasiewicz – IMP. Kolejne nagrody dwóch ww. pracowników, a także pozostałych ośmiu, otrzymało w lipcu i grudniu – zgodnie z Decyzją nr 19/2023 Dyrektora Sieci Badawczej Łukasiewicz – WIT z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie wypłaty nagrody z zysku netto za 2022 r. dla pracowników dawnego IMP oraz w grudniu – zgodnie z Zarządzeniem nr 12/2021 r. Dyrektora Łukasiewicz – IMP z dnia 16 września 2021 r. w sprawie ustalenia Regulaminu wynagradzania w Sieć Badawcza Łukasiewicz – IMP.

(akta kontroli tom V str. 98-137, 140-146)

2.3 Wysokość wynagrodzenia miesięcznego dla dyrektora Instytutu i jego zastępców, Prezes Centrum Łukasiewicz ustalił zgodnie z art. 8 pkt 6a lit. a ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi⁸¹, tj. w wysokości nieprzekraczającej dziesięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego. Wynagrodzenie dla głównego księgowego dyrektora Instytutu ustalił zgodnie z art. 8 pkt 6a lit. b ustawy kominowej, tj. w wysokości nieprzekraczającej sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Wynagrodzenia wypłacono w wysokości wynikającej z umowy jako iloczyn krotności określonej w umowie i kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku. W przypadku jednego z zastępców dyrektora, do wyliczenia i wypłacenia wynagrodzenia za okres styczeń 2022 r. – marzec 2023 r., przyjęto obowiązującą w tym okresie kwotę wynagrodzenia 5655,43 zł⁸², przy czym było to niezgodne z postanowieniami § 5 ust. 1 umowy z dnia 26 marca 2021 r. o zarządzanie (w IMBiGS), w której jako podstawę krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ustalono przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2019 r. ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (5367,71 zł). Niezgodność ta została wskazana przez Departament Kontroli Centrum Łukasiewicz, który uznał, iż wynagrodzenie wypłacono w nadmiernej wysokości (o czym mowa w pkt 1.6 niniejszego wystąpienia).

W pozostałych przypadkach wypłat wynagrodzeń na rzecz dyrektora Instytutu, jego zastępcy oraz głównej księgowej dokonano zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi Departamentu Kontroli Centrum Łukasiewicz oraz opinii Prokuratury Generalnej w zakresie weryfikacji prawidłowości wynagrodzeń. Ostatecznie kwotę przeciętnego

⁷⁸ Po 10 z 2022 r. i z 2023 r.

⁷⁹ Data zatwierdzenia nagród 29 września 2022 r.

⁸⁰ Regulamin wynagradzania - § 7 pkt 5 oraz Regulamin z dnia 22 września 2022 r. wypłaty nagrody z zysku za rok 2021 - § 4.

⁸¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2136, dalej: ustawa kominowa. Art. 8 pkt 6a obowiązuje od 1 kwietnia 2019 r., przed 1 kwietnia 2019 r. wysokość wynagrodzenia ustalono zgodnie z art. 8 pkt 5 lit. a ustawy kominowej⁸¹, tj. w wysokości nieprzekraczającej sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

⁸² Na podstawie art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 - Dz. U. poz. 2445; art. 12 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 - Dz. U. poz. 2666.

wynagrodzenia, przyjęto w wysokości nie wyższej niż obowiązująca w danym roku⁸³. Kwoty wypłaconych wynagrodzeń nie przekroczyły dziesięciokrotności, dla dyrektorów i jego zastępców oraz sześciokrotności, dla głównego księgowego, przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, co było zgodne z art. 8 pkt 6a lit. a ustawy kominowej.

Wysokość przyznanych nagród rocznych dla dyrektora Instytutu i jego zastępców nie przekraczała czterokrotności ich przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w roku poprzedzającym rok przyznania nagrody, dla głównego księgowego – trzykrotności (art. 10 ust. 7a ustawy kominowej). Zostały one wypłacone w prawidłowo wyliczonej wysokości.

(akta kontroli tom V str. 147-403)

Z tytułu odwołania ze stanowisk dyrektora Instytutu oraz dwóch jego zastępców przez Prezesa Centrum Łukasiewicz, Instytut dokonał wypłaty świadczeń za okres wypowiedzenia umowy, tj. od następnego dnia po dacie odwołania do dnia rozwiązania umowy, co było niezgodne z art. 25 ust. 4 ustawy SBŁ oraz postanowieniami obowiązujących umów o zarządzanie (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli tom V str. 170-253, tom VI str. 259-260, 292-310, 351-362, 449)

Średnie zatrudnienie oraz kwota wynagrodzenia brutto za poszczególne lata wyniosły:

- 2019 r.: w IMBiGS – 121,25 pracowników (w tym 26,00 w pionie badawczym), łączne koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 11 325 827,41 zł (w tym 2 656 067,04 zł w pionie badawczym); w IMP – 133,33 pracowników (w tym 47,60 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 8 528 135,48 zł (w tym 3 147 258,01 zł w pionie badawczym);
- 2020 r.: w IMBiGS – 111,75 pracowników (w tym 31,00 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 9 925 130,33 zł (w tym 2 034 802,04 zł w pionie badawczym); w IMP – 128,35 pracowników (w tym 44,15 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 8 965 030,91 zł (w tym 3 340 284,47 zł w pionie badawczym);
- 2021 r.: w IMBiGS – 112,10 pracowników (w tym 25,00 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 9 411 090,86 zł (w tym 2 050 367,19 zł w pionie badawczym); w IMP – 113,80 pracowników (w tym 43,15 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 7 467 145,89 zł (w tym 2 649 936,26 zł w pionie badawczym);
- 2022 r.: w IMBiGS – 134,65 pracowników (w tym 22,00 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 13 497 825,06 zł (w tym 2 479 265,90 zł w pionie badawczym); w IMP – 110,30 pracowników (w tym 44,85 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 8 300 280,90 zł (w tym 2 828 381,71 zł w pionie badawczym);

⁸³ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2018 r. wyniosło 5 071,25 zł, w czwartym kwartale 2019 r. wyniosło 5 367,71 zł. W związku z zamrożeniem wynagradzania osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi w 2021 r. podstawę do ustalenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w art. 8 ustawy kominowej, stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2019 r. (art. 16 ustawy z dnia 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 - Dz. U. poz. 2400). W 2022 r., 2023 r. i od stycznia do marca 2024 r. podstawę do ustalenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w art. 8 ustawy kominowej, stanowiło przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale 2020 r. w kwocie 5655,43 zł (art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 - Dz. U. poz. 2445; art. 12 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 - Dz. U. poz. 2666; art. 2 ustawy z 16 stycznia 2024 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 - Dz. U. z 2024 r. poz. 123).

- 2023 r.: – 242,96 pracowników (w tym 52,25 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 24 224 367,95 zł (w tym 5 850 053,97 zł w pionie badawczym);
- I kwartału 2024 r.: – 249,78 pracowników (w tym 56,85 w pionie badawczym), koszty wynagrodzeń (styczeń-grudzień) – 6 343 384,47 zł (w tym 1 674 410,62 zł w pionie badawczym).

(akta kontroli tom VII str. 34-38)

2.4 W Instytucie stosowano wewnętrzne regulacje dotyczące zawierania umów cywilnoprawnych, tj.: Procedurę zawierania i rozliczania umów zlecenia oraz umów o dzieło z osobami fizycznymi przez IMP⁸⁴, Procedurę realizacji zakupów oraz udzielania zamówień publicznych przez IMBiGS⁸⁵, Regulamin udzielania zamówień w WIT⁸⁶ oraz Procedurę zakupową dla postępowań o zamówienia publiczne o wartości poniżej 130 000 zł w WIT⁸⁷.

(akta kontroli tom V str. 404-405)

Kierownik Działu HR Instytutu wyjaśniła, że umowy cywilnoprawne były realizowane przez właściwą komórkę merytoryczną, a następnie podpisywane przez dyrektora instytutu lub innego upoważnionego przedstawiciela pracodawcy. Rozliczenie umów odbywało się na podstawie rachunku składanego przez zleceniobiorców raz w miesiącu do poszczególnych komórek merytorycznych. Ich kierownicy weryfikowali poprawność wystawionych rachunków i przekazywali je do Działu HR. Dział HR naliczał wynagrodzenie w systemie kadrowo-płacowym z umów cywilno-prawnych i przygotowywał listę plac. Wynagrodzenia wypłacane były zgodnie z umowami, standardowo w terminie do 15-go dnia miesiąca lub do ostatniego dnia miesiąca.

(akta kontroli tom V str. 406-414)

W okresie objętym kontrolą zawarto 2657 umów zleceń⁸⁸, na łączną kwotę 18 280 953,62 zł, w tym z własnymi pracownikami na kwotę 1 981 188,62 zł (10,8%), i tak: w 2019 r. – 774 umowy zlecenia z 56 pracownikami na kwotę 1 282 879,00 zł; w 2020 r. – 452 z 40 pracownikami na kwotę 682 290,62 zł; w 2021 r. pięć umów z trzema pracownikami na kwotę 16 019,00 zł. Ponadto zawarto 107 umów o dzieło z 42 osobami spoza kontrolowanej jednostki na łączną kwotę 1 035 920,00 zł, w tym: w 2019 r. – 14 umów z 12 osobami na kwotę 79 900,00 zł; w 2020 r. – 21 umów z ośmioma osobami na kwotę 132 650,00 zł; w 2021 r. – 36 umów z 11 osobami na kwotę 243 495,00 zł; w 2022 r. – 14 umów z pięcioma osobami na kwotę 148 175,00 zł; w 2023 r. – 22 umowy z sześcioma osobami na kwotę 431 700,00 zł. Łączny koszt umów cywilno-prawnych wyniósł 20 658 892,08 zł (łącznie z narzutami pracodawcy poniesionymi na rzecz ZUS), w tym: na rzecz własnych pracowników – 1 995 234,31 zł, na rzecz osób niebędących pracownikami Instytutu – 18 663 657,77 zł.

Przedmiotem umów cywilno-prawnych zawartych w formie umów zleceń było głównie przeprowadzenie egzaminów i wykładów. Natomiast umowy o dzieło dotyczyły prac związanych z prowadzonymi projektami. W okresie objętym kontrolą nie zawierano umów cywilnoprawnych z kierownictwem Instytutu.

(akta kontroli tom V str. 415-431, tom VII str. 34-38)

Badanie szczegółowe trzech umów zlecenia zawartych w 2021 r. z własnymi pracownikami IMP wykazało, że zostały one zrealizowane poza godzinami pracy i dotyczyły prac porządkowo-remontowych, których zakres nie pokrywał się z zakresem obowiązków tych pracowników w ramach obowiązującego stosunku pracy.

⁸⁴ Zarządzenie Dyrektora nr 13 z dnia 16 grudnia 2013 r.

⁸⁵ Zarządzenie Dyrektora nr 12/2014 z dnia 13.10.2014 r.

⁸⁶ Zarządzenie Dyrektora nr 40/2023 z dnia 29.12.2023 r.

⁸⁷ Zarządzenie Dyrektora nr 21/2022 z dnia 30.06.2022 r.

⁸⁸ W 2019 r. 1063 umowy, 2020 r. 764, 2021 r. 316, 2022 r. 275, 2023 r. 163, I kw. 2024 r. 76) na łączną kwotę 18 280 953,62 zł (odpowiednio 4 397 249,00 zł, 3 565 347,62 zł, 3 560 645,50 zł, 3 399 280,18 zł, 2 961 103,46 zł, 397 327,86 zł),

(akta kontroli tom V str. 432-445)

Szczegółowe badanie 13 umów⁸⁹ o dzieło zawartych z trzema osobami niebędącymi pracownikami Instytutu wykazało, że dziewięć z nich zawarto z jedną osobą (wrzesień 2022 r. – maj 2023 r.) na łączną kwotę 94 700,00 zł w ramach tematu „14-76/414-01/2022”⁹⁰. Kolejne dwie umowy wraz z aneksami, na łączną kwotę 78 000,00 zł (czas realizacji sierpień 2022 r. – wrzesień 2023 r.), zawarto z jedną osobą, w ramach realizowanego tematu pn. „Opracowanie układu jezdni gąsienicowej do ratraków pracujących na terenach podmokłych opartych na technologii materiałów lekkich o dużej wytrzymałości”. Zakres umów obejmował wykonanie prototypu gąsienicy przystosowanej do maszyny gąsienicowej oraz sprawdzenie maksymalnej głębokości zagłębiania się gąsienicy w grunt o różnym uwodnieniu. W ramach tego samego tematu zawarto kolejne dwie umowy z trzecią osobą, na łączną kwotę 96 000,00 zł (czas realizacji wrzesień 2022 r. – wrzesień 2023 r.) na badanie jakości pracy gąsienicy i sprawdzanie oddziaływania średniego jednostkowego nacisku na cm² w różnych jakościach gruntu. Wykonanie każdej z badanych umów o dzieło wiązało się z przekazaniem na rzecz Instytutu praw autorskich do dzieła stanowiącego przedmiot umowy. Odbioru prac przedmiotowych umów o dzieło dokonano protokołami odbioru. Rozliczenia dokonano zgodnie z postanowieniami umów.

(akta kontroli tom V str. 446-489)

Zastępca dyrektora Instytutu m. in. wyjaśnił, że Instytut dokonywał wyboru wykonawców w zakresie umów o dzieło, których przedmiotem były usługi badawcze i rozwojowe, mając na uwadze posiadane uprawnienia i kwalifikacje oraz doświadczenie wpisujące się w zakres realizowanych przez Instytut projektów/umów, ze względu na brak przedmiotowych kompetencji wśród etatowych pracowników Instytutu. Zakres zadań wynikających z zawartych umów o dzieło wykraczał poza kompetencje merytoryczne pracowników Instytutu. Przedmiotem umów były usługi badawcze i rozwojowe, wyłączone z obowiązku stosowania przepisów ustawy Pzp.

(akta kontroli tom VI str. 471-474)

2.5 W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał uregulowania wewnętrzne dotyczące zakupu dostaw i usług, w tym usług remontowo-inwestycyjnych, m. in.: Procedurę realizacji zakupów oraz udzielania zamówień publicznych przez IMBiGS, Procedurę zamówień o wartości szacunkowej nie przekraczającej 30 000,00 EUR w skali roku w IMP, Procedurę realizacji zamówień z dziedziny nauki o wartości od 30 000,00 do 270 000,00 EUR przez IMBiGS, Procedurę zakupu dla postępowań o zamówienia publiczne o wartości zamówienia powyżej 130 000,00 zł w IMBiGS, Regulamin komisji przetargowej do przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w IMP, Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości netto nie przekraczającej 30 000 EUR przez IMBiGS, Regulamin udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej 130 000,00 zł w IMBiGS, Regulamin udzielania zamówień publicznych przez IMP, Regulamin udzielania zamówień publicznych w WIT, Regulamin udzielania zamówień z zakresie prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych w WIT.

⁸⁹ Umowy: 126/09/2023 (9900,00 zł brutto), 125/09/2023 (9900,00 zł brutto), 85/06/2023 (10 000,00 zł brutto), 84/06/2023 (11 000,00 zł brutto), 83/06/2023 (12 000,00 zł brutto), 205/09/2022 (8700,00 zł brutto), 204/09/2022 (8800,00 zł brutto), 203/09/2022 (12 300,00 zł brutto). Dwie umowy 133/09/2023 (48 000,00 zł brutto), 132/09/2023 (30 000,00 zł brutto) i kolejne dwie umowy 131/09/2023 (48 000,00 zł brutto), 130/09/2023 (48 000,00 zł brutto).

⁹⁰ Na wykonanie zadań pn.: Projekt badawczy na grupie kontrolnej nad wpływem ekobiur na efektywność spotkań zdalnych; Projekt badawczy na grupie kontrolnej nad wartością ekonomiczną ekobiur dla pracowników w sytuacji pandemii; Opracowanie wymagań wzmocnienia szczelności termicznej (materiały, sposoby uszczelniania); Opracowanie wymagań wzmocnienia szczelności akustycznej w kontekście użytkowania w przestrzeni prywatnej (w pobliżu ulicy, torowiska, zakładu produkcyjnego); Opracowanie dedykowanych sposobów zabezpieczenia biura przed czynnikami zewnętrznymi w postaci pogody, mechanicznych czy czynnikami ludzkimi (kradzieże, dewastacje); Opracowanie innowacyjnego, dedykowanego dla projektowanego produktu sposobu produkcji z uwzględnieniem szczelności termicznej; Opracowanie innowacyjnego, dedykowanego dla projektowanego produktu sposobu produkcji z uwzględnieniem szczelności akustycznej; Opracowanie konkretnych działań inwestycyjnych na etapie wdrażania produkcji.

W poszczególnych latach objętych kontrolą, z tytułu zakupu mienia i usług poniesiono wydatki w łącznej wysokości 26 084 616,60 zł⁹¹. Nabyte w okresie objętym kontrolą składniki mienia, zaliczone do środków trwałych, do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie zostały zbyte.

(akta kontroli tom VI str. 1-40)

Badaniem objęto cztery postępowania w sprawie zakupu usług, z tego:

- dwóch usług o wartości poniżej 130 000,00 zł, jedna dotyczyła przeprowadzenia badania due diligence dla projektu łączenia IMBiGS i IMP o wartości netto 114 312,00 zł, druga wykonania prototypu metalowych spinek szalunkowych o wartości netto 35 000,00 zł. Wykonawców wyłoniono w wyniku zamieszczenia na platformie zakupowej zaproszenia do składania ofert. Ww. postępowania przeprowadzono zgodnie z Regulaminem udzielania zamówień publikowanych przez IMBiGS o wartości przekraczającej 60.000 zł oraz mniejszej niż 130.000 zł. Odbiór usług potwierdzono protokołami zdawczo-odbiorczymi;
- dwóch usług o wartości powyżej 130 000 zł netto, tj. postępowanie dotyczące całodobowej ochrony osób i mienia (FZ.-240-10/2022) oraz postępowanie dotyczące sprzątania biur i innych pomieszczeń (FZ.251.3.2024). Oba przeprowadzono w trybie podstawowym (art. 275 pkt 1 Pzp) zgodnie z przepisami. Zamówienia wykonano zgodnie z zawartymi umowami.

(akta kontroli tom VI str. 41-258)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na dokonaniu wypłaty nienależnych świadczeń w kwocie łącznej brutto 156 251,51 zł za okres wypowiedzenia umowy, na rzecz:

- Dyrektora Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechaniki Precyzyjnej, w kwocie brutto 18 184,18 zł (netto na rachunek bankowy 11 791,27 zł) za okres nieświadczenia pracy, po dacie wypowiedzenia umowy⁹². W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁹³, jako datę odwołania wskazano 31 marca 2022 r. i datę rozwiązania umowy 30 kwietnia 2022 r. oraz zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w tym okresie;
- Zastępcy Dyrektora ds. Technicznych i Promocji Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, w kwocie brutto 45 426,02 zł (netto na rachunek bankowy 32 343,02 zł) za okres od 16 grudnia 2020 r. do 28 lutego 2021 r. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 25 ust. 3 pkt 2 ustawy SBŁ jako datę odwołania wskazano 15 grudnia 2020 r. i datę rozwiązania umowy 28 lutego 2021 r. oraz zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w tym okresie;
- Zastępcy Dyrektora ds. Finansowych i Operacyjnych Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytutu Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego (od 1 stycznia 2023 r. Warszawski Instytut Technologiczny), w kwocie brutto 92 641,33 zł (netto na rachunek bankowy 56 173,56 zł) za okres 6 stycznia – 30 kwietnia 2023 r. W odwołaniu wydanym na podstawie art. 70 § 1 kp, jako datę odwołania wskazano 5 stycznia 2023 r. i datę rozwiązania umowy 30 kwietnia

⁹¹ Odpowiednio w latach 2019 – I kwartał 2024 (IMBiGS i IMP, WIT): 3 535 777,97 zł i 2 515 900,13 zł; 3 180 261,65 zł i 1 178 585,32 zł; 3 282 864,42 zł i 636 665,99 zł; 3 737 414,95 zł i 1 226 803,10 zł; 5 411 570,38 zł, 1 378 772,69 zł. Z tego m. in. na usługi prawne 435 084,37 zł (21 280,00 zł i 91 230,00 zł, 65 520,00 zł i 72 235,00 zł, 128 375,00 zł i 1395,80 zł, 6573,80 zł i 23 689,97 zł, 14 631,05 zł, 10 153,75 zł), na usługi marketingowe 659 304,53 zł (19 972,69 zł i 33 693,64 zł, 17 624,24 zł i 6702,20 zł, 48 465,26 zł i 16 763,75 zł, 134 064,05 zł i 123 602,57 zł, 232 544,58 zł, 37 788,03 zł), na 66 zadań inwestycyjno-remontowych 2 838 115,08 zł (214 432,92 zł i 1 214 337,20 zł, 70 515,00 zł i 30 618,90 zł, 210 559,21 zł i 84 552,17 zł, 410 350,23 zł i 106 841,67 zł, 360 417,59 zł, 135 490,19 zł).

⁹² Ekwiwalent za niewykorzystany urlop brutto 13 841,28 zł (netto na rachunek bankowy 8 838,71 zł).

⁹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, dalej: kp.

2023 r. oraz zwolniono odwołanego z obowiązku świadczenia pracy w tym okresie.

Powyższe było niezgodne z art. 25 ust. 4 ustawy SBŁ, który stanowi, że z dniem odwołania dyrektora albo zastępcy dyrektora wygasa z mocy prawa zawarta z nim umowa o zarządzanie instytutem Sieci, która była podstawą do pobierania wynagrodzenia. Wygaśnięcie umowy jest jednoznaczne z wygaśnięciem stosunku pracy, a zatem nie może być mowy o okresie wypowiedzenia.

Ponadto w § 7 ust. 3 zawartych z w/w umów o zarządzanie określono, że: „odwołanie z Funkcji skutkuje wygaśnięciem Umowy z ostatnim dniem pełnienia Funkcji.”

(akta kontroli tom V str. 170-253, tom VI str. 259-260, 292-310, 351-362, 449)

Zastępca Dyrektora Instytutu oraz główna księgowa wyjaśnili, że stosownie do art. 21 ust. 2 SBŁ z osobami powołanymi na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora instytutu Sieci nawiązany zostaje stosunek pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Stosunek pracy z pracownikiem odwołanym ze stanowiska rozwiązuje się na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej (art. 70 § 1² kp). Przy czym, za przepisy szczególne, do jakich odsyła art. 70 § 1² kp, należy uważać przepisy rangi ustawowej. Mając zaś na uwadze, że przepisy ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz nie zawierają przepisów regulujących stosunek pracy, jaki powstaje na mocy powołania na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora instytutu Sieci, zasady na jakich dochodzi do rozwiązania stosunku pracy z mocy powołania dyrektora i zastępcy dyrektora instytutu Sieci, ustala się w oparciu o przepisy Kodeksu pracy. Przepisy Kodeksu pracy, w zakresie powołania jako podstawy nawiązania stosunku pracy, wskazują, iż odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. Wobec bezwzględnie obowiązujących przepisów z zakresu prawa pracy odwołanym z funkcji dyrektora, z-cy dyrektora, wypłacone zostało wynagrodzenie za czas do rozwiązania stosunku pracy, odpowiadający okresowi wypowiedzenia ustalonemu według zasad ogólnych.

(akta kontroli tom VII str. 30-33, 36)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień należy zauważyć, że art. 25 ust. 4 ustawy SBŁ jest regulacją szczególną wobec art. 70 § 2 kp w zw. z art. 36 § 1 kp.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, WIT realizował przychody zgodnie z przyjętymi planami. Środki z utworzonego funduszu rozwoju i nagród wydatkował gospodarnie i zgodnie z przeznaczeniem. Wypłaty wynagrodzeń oraz nagród dla dyrektora, jego zastępców oraz głównego księgowego, dokonał zgodnie z obowiązującymi przepisami z uwzględnieniem zaleceń pokontrolnych Prezesa Centrum Łukasiewicz. Natomiast dokonał wypłaty nienależnych świadczeń na rzecz odwołanego dyrektora i dwóch jego zastępców w kwocie łącznej brutto 156 251,51 zł za okres wypowiedzenia umowy po dacie odwołania ze stanowiska, co było działaniem niezgodnym z art. 25 ust. 4 ustawy SBŁ.

Umowy cywilnoprawne, objęte badaniem, Instytut zawarł celowo i gospodarnie. Zakupu usług objętych badaniem, dokonano z zachowaniem obowiązujących regulacji, w sposób gospodarny.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Sporządzanie planów finansowych zawierających wszystkie elementy określone w art. 63 ust. 2 ustawy SBŁ.
2. Dochodzenie wszystkich należności Instytutu na bieżąco.

3. Podjęcie działań w celu odzyskania od trzech członków Rady Instytutu nadpłaconych świadczeń w kwocie łącznej 1200 zł z tytułu ich udziału w posiedzeniach Rady.
4. Podjęcie działań zmierzających do odzyskania wypłaconych dyrektorowi i dwóm jego zastępcom, po dacie ich odwołania, nienależnych świadczeń za okres wypowiedzenia umowy.
5. Wprowadzenie mechanizmów zabezpieczających przed dokonywaniem wypłat nienależnych świadczeń.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 23 lipca 2024 r.

Kontrolerzy
Piotr Nowak
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor Delegatury NIK
Z up. p.o. Wicedyrektora
Wiesława Bronisz

/-/

/-/

Mariusz Malewski
Specjalista kontroli państwowej

/-/